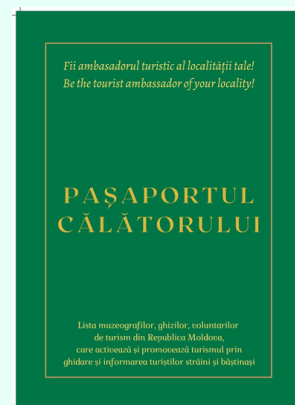
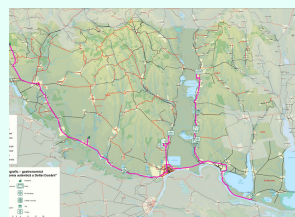

Dezvoltarea și promovarea turismului verde în sectorul dunărean al bazinului Mării Negre (raionul Cahul, Republica Moldova; comunitatea teritorială Reni, Ucraina și județul Galați, România) BSB-817

Cuprins

- Prestatorii de servicii turistice din România, Ucraina și Republica Moldova au întreprins o nouă vizită de studiu a oportunităților pentru promovarea turismului verde
- Turismul poate și trebuie să devină o ramură prioritară a economiei, declară ministrul culturii
- TRASEUL TURISTIC – instrument de promovare și valorificare a potențialului turistic local
- O nouă destinație turistică la Căpriana, Strășeni
- Colinele de aur și comorile paleontologice din valea Prutului de Jos
- Pașaportul călătorului – o broșură despre ghizii de turism și muzeografii din Republica Moldova
- La Cahul a fost lansat proiectul „Creșterea competitivității turistice în zona Clusterului turistic VIA Cahul”

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

Prestatorii de servicii turistice din România, Ucraina și Republica Moldova au întreprins o nouă vizită de studiu a oportunităților pentru promovarea turismului verde

Declarații ale reprezentanților proiectului la începutul celei de-a doua vizite de studiu

Joi, vineri și sâmbătă, 20, 21 și 22 octombrie, 2022, în județul Galați, România, s-a desfășurat a doua vizită de studiu în cadrul proiectului transfrontalier „Dezvoltarea și promovarea turismului verde în sectorul dunărean al bazinului Mării Negre”. La activitate au participat prestatori de servicii turistice din raionul Cahul, Republica Moldova, județul Galați, România și comunitatea teritorială Reni, Ucraina. Vizitele de studiu sunt organizate pentru a realiza un schimb de experiență între agenții economici din cele trei regiuni în domeniul turismului verde și pentru a studia posibilitățile de promovare și valorificare a oportunităților la nivel local, regional și transfrontalier. Accentul a fost pus pe promovarea contribuției autorităților locale în sprijinirea prestatorilor de servicii turistice și pe funcționarea în domeniu a parteneriatelor publice-private. Urmează să fie desfășurată încă o vizită de studiu pentru explorarea în continuare a potențialului turismului verde existent în cele trei regiuni.

Participanții la cea de-a doua vizită de studiu

În prima zi a vizitei de studiu, participanții au vizitat Stațiunea de Cercetare și Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație „Bujoru” din localitatea Târgu Bujor, cea mai tânără stațiune viticolă, care administrează o suprafață de teren public de peste 700 ha pentru activități de cercetare, dezvoltare, inovare și multiplicare a materialului biologic. În a doua jumătate a zilei, participanții au vizitat Casa rurală „Ion Avram Dunăreanu” din comuna Suhurlui, personalitate marcantă în domeniul literar și artistic și Casa memorială „Costache Negri” din comuna Costache Negri.

Vineri, participanții s-au deplasat la sinagoga din Galați, numită și Templul Meseriașilor, sau Templul Societății meseriașilor israeliți. Ulterior, a fost vizitată Casa Memorială „Hortensia Papadat Bengescu” din comuna Ivești, dar și la Dunele de nisip din satul Hanul Conachi. În a doua parte a zilei, s-a mers la Muzeul de Istorie Teodor Cincu din comuna Tecuci și la Mănăstirea „Sfânta Treime” din comuna Buciumeni.

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

www.viitorul.org

Turismul verde și
Dunărea ne unesc!
Proiectul „Dezvoltarea și promovarea turismului
verde în sectorul dunărean al bazinului Mării
Negre (raionul Cahul, Republica Moldova;
Comunitatea teritorială Reni, Ucraina; județul
Galați, România)”

Granițe comune. Soluții comune

Sâmbătă, 22 octombrie, vizita de studiu a continuat cu o vizită la Biserica Lipovenească „Sfântul Nicolae” din Galați și la Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”, la fel din Galați.

„Suntem bucuroși că ne-am reîntâlnit aici la Galați. Sperăm că și de această dată vom descoperi cele mai frumoase locuri care sunt în județul Galați, dar și cei mai speciali oameni. Ne dorim foarte mult ca oamenii de afaceri din Republica Moldova, Ucraina și România, care lucrează în domeniul turismului, să se cunoască foarte bine, să poată lansa împreună afaceri și activități turistice, ca să fie pornită intens dezvoltarea turismului ecologic în regiune”, a declarat managerul proiectului, Liubomir Chiriac, director executiv al IDIS „Viitorul”, la sesiunea de inaugurare a vizitei de studiu, care a avut loc la pensiunea „Pescarul” din comuna Tulucești, Galați.

Primul obiectiv vizitat în cadrul vizitei de studiu: Pensiunea Pescarul, comuna Tulucești, Galați

„Comuna Tulucești este singura localitate din Galați cu statut de stațiune turistică de interes local. Am obținut acest statut datorită obiectivelor turistice pe care le avem. Am profitat din plin de fondurile europene ca să reușim să avem turism în localitate. Comuna Tulucești, al cărei primar sunt, este în plină dezvoltare. Avem ce arăta turiștilor”, a remarcat Petrică Bratu, primar, dar și administrator al pensiunii „Pescarul” din comuna Tulucești, Galați.

Galina Abramova, reprezentant al grupului de prestatori de servicii turistice din comunitatea teritorială Reni, a mulțumit, în numele cetățenilor ucraineni, cetățenilor din Republica Moldova și România, pentru ajutorul pe care l-au oferit conaționalilor săi refugiați din calea războiului. „Apreciam acest suport și pentru asta vă suntem recunoscători. Suntem bucuroși că putem participa în continuare la activitățile acestui proiect, sperăm că vom ajunge la final cu bine”, a spus Galina Abramova.

Casa rurală „Ion Avram Dunăreanu” din comuna Suhurlui, Galați

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

Casa memorială „Costache Negri” din comuna Costache Negri

„Sunt încă mulți pași de făcut ca să fie promovat turismul verde în regiunile noastre. Este binevenită această vizită de studiu aici la Galați. Cred că vom găsi acele chei spre succes, spre acele realizări spre care tindem”, a menționat Sergiu Rența, coordonator de proiect din partea Consiliului raional Cahul.

În cadrul proiectului va fi realizat un film despre potențialul turismului verde în sectorul dunărean al bazinului Mării Negre. „Noi susținem proiectele care sunt aproape de oameni, pentru și despre oameni. Eu cred că acest proiect va reuși să micșoreze distanța dintre Galați, Cahul și Reni, ceea ce va face ca prietenia să crească și toate problemele să fie rezolvate împreună, mult mai repede. Noi încercăm să immortalizăm aceste momente într-un film pe care îl vom lăsa generațiilor viitoare”, a afirmat Virgiliu Mărgineanu, reprezentant al Uniunii Cineaștilor din Republica Moldova.

„Această vizită de lucru de la Galați a fost foarte utilă și productivă pentru mine. Mă aflu la început de cale în domeniul turismului, iar această vizită m-a impresionat și m-a inspirat.

Am descoperit lucruri noi, utile în implementarea unor noi planuri spre viitor”, a afirmat Svetlana Vodă, proprietara pensiunii „La Savetuka”, din satul Văleni, raionul Cahul.

În cadrul vizitei de studiu a fost organizat concursul de fotografii „Well with Nature in Galati”. Participanții au avut ocazia să facă cele mai inspirate fotografii, iar ca rezultat au primit diplome și premii, în cadrul unei ceremonii.

Muzeul de Istorie Teodor Cîncu din comuna Tecuci

Sinagoga din Galați, numită și Templul Meseriașilor sau Templul Societății meseriașilor israeliți

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

Turismul poate și trebuie să devină o ramură prioritară a economiei, declarație

Autoritățile își propun să facă din Moldova o destinație turistică competitivă și durabilă, pasibilă să ofere beneficii economice, sociale și de mediu comunităților locale de astăzi și generațiilor viitoare. Un Angajament de Sustenabilitate în turism prin care Republica Moldova va alinia industria turismului autohton la practicile globale a fost semnat la Chișinău, la sfârșitul lunii noiembrie 2022, transmite IPN, citat de albasat.md.

Ministrul culturii, Sergiu Prodan, a menționat că turismul receptor din Republica Moldova și-a demonstrat deja atractivitatea pentru turiștii occidentali până la război și pandemie. „Pentru Ministerul Culturii domeniul turismului va fi mereu o prioritate. Depunem toate eforturile pentru urgentarea creării unui organism responsabil de implementarea politicilor și coordonarea activităților de redresare a filierei turistice – Oficiul Național al Turismului. Pentru țara noastră turismul poate și trebuie să devină o ramură prioritară a economiei naționale, dar pentru asta domeniul trebuie abordat într-un mod durabil”, a declarat oficialul.

Semnarea angajamentului de sustenabilitate în turism

Sergiu Prodan a mai afirmat că în agenda Moldovei, ca țară candidat la UE, transpunerea reglementărilor și politicilor în domeniul sustenabilității este una prioritară, urmând angajamentele Pactului Verde European inclusiv în turism. „Angajamentul de Sustenabilitate este o inițiativă publică-privată în care vom fi ghidați de cea mai recunoscută organizație la nivel global – Consiliul global de Turism Sustenabil. Vom avea sprijinul strategic al SUA prin proiectul Competitivitate și Reziliență Rurală în Moldova în următorii cinci ani”.

Diana Lazăr, șefa Componentei „Industria Vitivinicolă” a Proiectului „Agricultura Performantă în Moldova” al USAID Moldova, a menționat că întreprinderile micro, mici și mijlocii sunt cele care fac ca turismul să existe în Moldova și, totodată, sunt primel în avangarda implementării acestui Angajament de Sustenabilitate.

Randy Durband, director general al Consiliului global de Turism Sustenabil, a menționat că sustenabilitatea turismului solicită mai multe abilități și abordări noi, iar angajamentul de Sustenabilitate semnat va fi întărit prin cooperarea sectorului public și cel privat în vederea elaborării direcțiilor de management sustenabil aplicabile diverselor forme de turism.

Angajamentul de Sustenabilitate va fi realizat prin parteneriatul Ministerului Culturii cu Consiliul global de Turism Sustenabil și cu suportul Proiectului USAID de Competitivitate și Reziliență Rurală, partenerul strategic pentru industria turismului din Moldova.

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

www.viitorul.org

Granițe comune. Soluții comune

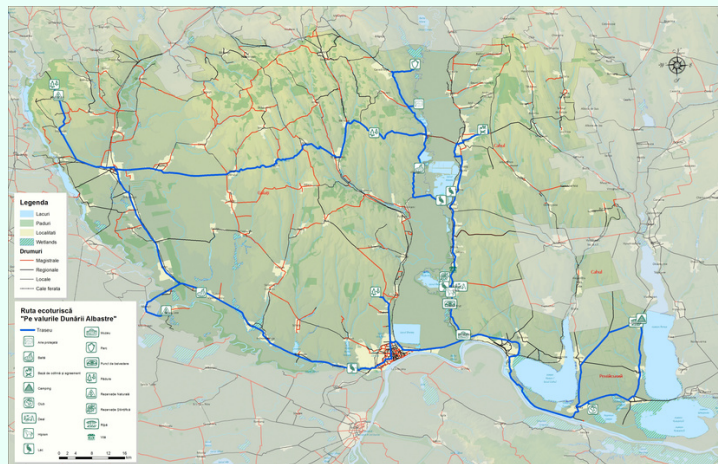
TRASEUL TURISTIC – instrument de promovare și valorificare a potențialului turistic local

Un podcast, realizat de către Lucia Căpățînă, expert în turism al proiectului „Dezvoltarea și promovarea turismului verde în sectorul dunărean al bazinului Mării Negre”, are ca subiect principal traseele turistice, care au un rol atât de informare, cât și de convingere a potențialului turist de a vizita o destinație turistică sau alta. În podcast, experta spune că dezvoltarea durabilă a unei economii este asigurată prin racordarea tuturor ramurilor economiei la principiile dezvoltării durabile, iar turismul verde se aliniază acestor principii și unul din instrumentele de valorificare și promovare a turismului verde este elaborarea și amenajarea traseelor turistice.

Potrivit Luciei Căpățînă, în contextul proiectului „Dezvoltarea și promovarea turismului verde în sectorul dunărean al bazinului Mării Negre, sunt planificate spre elaborare trei trasee turistice cu obiective turistice comune din cele trei regiuni cheie ale proiectului: Cahul, Galați și Reni, iar beneficiarii sunt turiștii interesați de a explora produsul turistic local, constituit din cele 2 componente importante – pe de o parte resursa turistică ca o componentă mai statică și serviciile turistice care asigură flexibilitate și dinamism consumului turistic.

Experta în turism mai menționează în podcast că valoarea cea mai importantă și de apreciat este resursa umană locală pregătită a prezenta produsul turistic local la cel mai înalt nivel, deoarece experiențele trăite/acumulate pe durata sejurului va fi elementul care va influența

gradul de satisfacție al turiștilor. Toate, integrate într-un traseu turistic, asigură un instrument eficient în promovarea potențialului turistic local.

În opinia autoarei podcastului, sunt cunoscute câteva etape de care trebuie să se țină cont în procesul de elaborare a unui traseu turistic și anume:

- **Documentarea teoretică cu referință la traseul turistic**, care include: studierea materialelor informative și promoționale existente despre zona de studiu; stabilirea tematicii propriu-zise a traseului și denumirea traseului; elaborarea unei hărți cu itinerariul, durata deplasării, obiectivele turistice vizitate – detalii privind ora de pornire de la destinație, ora sosirii etc; identificarea principalelor atracții turistice pe traseu; pregătirea din timp a unei descrieri succinte pentru fiecare atracție/resursă turistică în parte; identificarea și prezentarea altor resurse turistice din apropiere, care pot fi vizitate de turiști ulterior, cu scopul de a convinge turiștii să revină în această destinație.

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

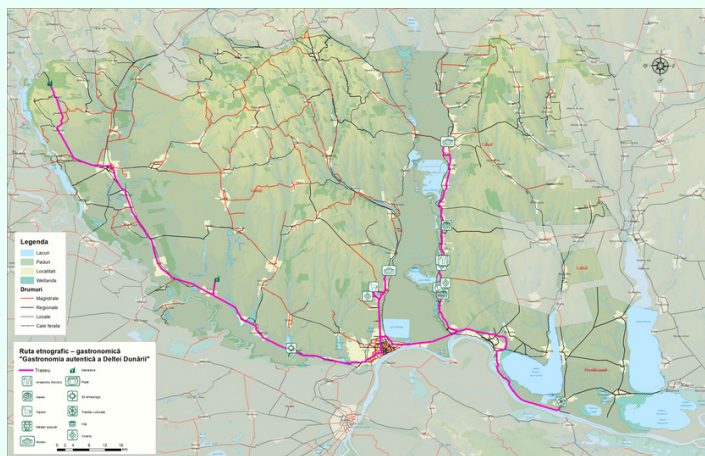
Granițe comune. Soluții comune

ție; identificarea activităților care vor fi desfășurate și a echipamentelor necesare pentru acestea, precum și ordinea desfășurării acestora; analiza aspectelor logistice și anume pentru ce perioadă sezonieră este recomandat traseul, care este durata acestuia, programul de lucru în cazul unor categorii de resurse/servicii turistice, recomandarea de a consulta prognoza meteo cu ceva timp înainte de a se decide asupra selectării unui traseu; identificarea punctelor de prestare a serviciilor turistice de alimentare – ce unități de alimentare sunt, care este meniul, care sunt prețurile etc.; identificarea unităților de cazare și o scurtă descriere a acestora cu serviciile turistice incluse, sau serviciile turistice suplimentare oferite turiștilor; planificarea corectă a timpului de deplasare și a timpului de staționare; verificarea în teren a traseului turistic – etapă importantă în asigurarea eficienței consumului produsului turistic – durată, program de lucru, timpul necesar pentru participarea și implicarea turiștilor în diverse activități (de ex. ateliere de lucru cu implicare pasivă sau activă – atelierul de lucru de preparare a cus-cus-ului – Atelierul gastronomic La Tanti Mașa).

- **Parcurgerea traseului turistic.**
- **Obținerea unor recenzii** din partea turiștilor care au participat, eventual actualizarea acestora pe parcurs în cazul în care se consideră oportun.

Lucia Căpățînă a reiterat și beneficiile prezenței unui traseu turistic:

- **Managementul timpului** – utilizarea rațională a timpului, cunoașterea timpului util pentru a staționa la un anumit obiectiv, cunoașterea din timp a programului de lucru pentru vizita unor obiective turistice etc.;
- **Gestionarea cheltuielilor** – planificarea eficientă a bugetului pentru călătorie, estimarea costurilor pentru serviciile turistice ce urmează a fi consumate;
- **Deplasarea rapidă și ușoară de la un punct la altul** – traseul creat îți oferă opțiuni veridice, verificate în teren, deși fiecare turist în parte ar putea devia de la traseul propriu – zis și să viziteze și alte obiective care nu sunt incluse inițial;
- **Prioritizarea obiectivelor turistice ce urmează a fi vizitate** – prioritizarea se aliniază acelor dorințe/necesități de prim ordin, care este scopul călătoriei? Regula de aur în acest caz este că NU poți vizita din prima toate obiectivele turistice existente. Dacă consideri că nu ai explorat suficient destinația, revino;
- **Nu se uită esențialul** – traseul turistic nu include doar direcția de deplasare și obiectivele ce urmează a fi vizitate, dar și alte informații precum: echipamentul necesar, gradul de dificultate a traseului, orarul de lucru a diverselor instituții, accesul la alte servicii suplimentare, numerele de telefon sau unde se poate de apelat în situații de urgență etc.

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

O nouă destinație turistică la Căpriană, Strășeni

O nouă pensiune turistică și-a deschis ușile pentru călători la Căpriană, Strășeni, acolo unde se înalță Mănăstirea Căpriană. Deschiderea recentă a pensiunii „Cuib” impulsionează și mai mult dezvoltarea regiunii Codru, fortificând eforturile tur-operatorilor locali de a colabora și de a oferi servicii turistice complete.

Noua destinație turistică pe harta Republicii Moldova este visul unui moldovean îndrăgostit de istorie și tradiție, care odată revenit de peste hotare, după mai mulți ani de muncă acolo, și-a propus să-și materializeze gândurile într-un loc care să promoveze valorile neamului românesc, contribuind totodată la dezvoltarea ramurii turismului în țara noastră.

Pensiunea „Cuib” propune amatorilor de drumeții și aventuri cinci camere confortabile, mese gustoase într-un restaurant deosebit și servicii de chirie a bicicletelor pentru explorarea împrejurimilor. „Noi o să ne străduim să dezvoltăm în această zonă turismul, să oferim oaspeților noștri dragoste sufletească, bucate gustoase, deservire bună, astfel încât fiecare dintre oaspeți să se simtă ca la mama acasă”, a precizat gazda pensiunii „Cuib”, Vitalie Răilean.

Fiind parte a proiectului Activitatea de Susținere a Competitivității în Industria Ușoară și cea a Turismului (MCTA), un proiect EDGE în Moldova, finanțat de USAID și mai fiind inclusă în programul de granturi pentru susținerea IMM-urilor, pensiunea „Cuib” a beneficiat de o pompă de căldură, de mobilier pentru camerele de hotel și de opt biciclete pentru diversificarea ofertei turismului de aventură din regiune.

„Republica Moldova poate demonstra Europei și lumii întregi cât de minunată este această ospitalitate, iar astăzi se mai adaugă încă o pensiune în cadrul acestui sector în plină dezvoltare. Crearea acestui loc, unde familiile, prietenii pot să se întâlnească, să se reîntoarcă de peste hotare sau din alte regiuni ale Republicii Moldova, este ceva foarte important”, a menționat șeful misiunii USAID în Republica Moldova, Scott Hocklander.

Secretarul de stat în cadrul Ministerului Culturii, Andrei Chistol, a specificat că investiția este importantă din trei perspective: a dezvoltării destinațiilor turistice din Republica Moldova, a

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

susținerii afacerilor locale și a dezvoltării produsului turistic național. „Este important să-i motivăm și susținem pe toți cei care vor să investească în dezvoltarea afacerilor în domeniul turismului, să consolidăm produsul turistic național, să promovăm Republica Moldova ca destinație turistică competitivă și autentică”, a declarat Andrei Chistol.

Directorul executiv al Asociației Naționale pentru Turism Receptor și Intern din Moldova (ANTRIM), Natalia Țurcanu, a subliniat că deși trăim vremuri incerte, totuși astfel de investiții demonstrează că turismul în Republica Moldova are viitor. „Orice se poate atunci când este voință, este motivație care vine din interior. Cu siguranță aici toți se vor simți ca acasă, pentru că simțim deja căldura acestui loc”, a afirmat Natalia Țurcanu.

USAID susține industria turismului din Republica Moldova din 2013 pentru a consolida poziția Moldovei pe harta globală ca destinație turistică autentică și creșterea venitului în cadrul comunităților rurale. USAID își menține angajamentul de a contribui la dezvoltarea turismului din Moldova în cadrul noului Proiect de Competitivitate și Reziliență Rurală (PCRR).

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

Colinele de aur și comorile paleontologice din valea Prutului de Jos

Un podcast, realizat de către Afanasie Prepelița, expert în marketing turistic al proiectului BSB-817, are ca subiect Colinele de aur și Comorile paleontologice din valea Prutului de Jos. Expertul vine cu precizări și completări asupra unor obiecte naturale din valea Prutului de Jos, care sunt reclamate ca obiective de atracție turistică. Este vorba despre așa numitele Colinele de Aur și Aflorimentul de la Văleni, obiecte văzute ca un patrimoniu natural din zonă. Unii le califică ca „imagini de poveste”. În primul caz este vorba de o formă de relief, cu anumite caracteristici morfologice și compoziție geologică. În al doilea caz, se are în vedere locul unde au fost găsite resturi de organisme fosile, care au trăit pe aceste locuri în trecutul geologic și în prezent reprezintă un zăcământ paleontologic.

Colinele de Aur

Potrivit lui Afanasie Prepelița, Colinele de Aur reprezintă un șir de dealuri, relativ domoale, pe alocuri abrupte, care se înalță deasupra luncii Prutului, pe versantul stâng al văii râului. Petru Rareș, domnitorul Moldovei, le-ar fi dat această denumire. Culoarea de auriu se datorează nua-

nței gălbui-roșcate ale depozitelor de roci, în care s-au format aceste coline. Nuanța roșcată devine proeminentă când dealurile sunt umezite și luminate, mai ales la apus de soare. Sunt dealuri destul de mari, ajung 60-80 m față de nivelul râului Prut. Dacă pentru locuitorii din zonă acestea sunt niște priveliști obișnuite, apoi pentru cei care trec sau vin prin aceste locuri, Colinele atrag atenția, chiar surprind, deosebindu-se pe fundalul peisajului natural din valea Prutului.

Colinele pot fi observate fragmentar începând cu satul Manta sau chiar de pe lângă satul Țiganca și până la Giurgiulești. În satul Văleni sunt cel mai bine exprimate, formând un șir continuu, în formă parcă de un zid, sub care este așezat satul. Ele sunt un element distinct al arhitecturii peisajului natural al localității.

Abrupturile sunt fragmentate transversal de numeroase râpe, care accentuează aspectul pitoresc al acestor locuri. Râpele sunt destul de adânci, unele foarte lungi, pe alocuri sub formă de mici canioane. Cu râpele de pe aceste locuri sunt legate numeroase legende despre unii eroi din trecut care se ascundeau în ele. Pe timpul turcilor, în aceste râpe au fost îngropate comori.

Depozitele din care sunt alcătuite dealurile, prin structura și alcătuirea lor geologică, reprezintă o arhivă, o mărturie despre evenimentele geologice și paleoecologice care au avut loc în trecut.

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

Secvența de luturi loessoide s-a acumulat în perioada numită Cuaternar, epoca Pleistocenă. Este neuniformă după culoare. Pot fi observate straturi mai gălbui, alcătuite din nisip fin și praf argilos. Acestea sunt depozite atribuite epocilor glaciare din pleistocen, care s-au acumulat în condiții de climă mai rece și uscată față de cea actuală. Straturile mai întunecate, de o culoare cenușie sau roșietică, sunt urme de soluri fosile care s-au format în condiții de climă mai caldă, perioade pe care le numim interglaciare.

Cât privește formarea abrupturilor, ele sunt o creație a naturii. Este rezultatul unui proces complex, legat de doi factori: 1) de oscilațiile nivelului Mării Negre, adică de ridicarea sau coborârea nivelului general de bază al mării; 2) de mișcările netectonice de ridicare a teritoriului din această zonă. Acest fenomen a avut loc în perioada cuaternară, grație oscilațiilor periodice climatice și ale mișcărilor scoarței terestre. În epocile glaciare din Cuaternar, mai cu seamă în ultima perioadă numită Wurm, nivelul mării a coborât substanțial, după unele date până la 90-100 m. S-a intensificat procesul de eroziune fluvială, valea s-a adâncit, iar acest proces a fost

stimulat și de ridicarea lentă a teritoriului.

Aflorimentul de la Văleni

Din 1998 are statut de arie naturală protejată de interes național și este atribuit la categoria de monument al naturii de tip geologic sau paleontologic. Se află la sud de satul Văleni. Are o suprafață de aproape 1 ha. Printre primii care au cercetat aria este geologul și paleontologul român Nicolae Macarovici, prin anii 1930. Cercetări mai detaliate au fost realizate în anii 1960, în perioada sovietică, de către specialiștii de la instituțiile de profil (geologi și paleontologi) din Moscova și Chișinău. Lucrările publicate pe baza acestor investigații științifice (monografii, articole), la forumuri științifice, au pus în valoare acest punct fusilier. Au fost găsite resturi fosile (fragmente de oase, dinți, cochilii de moluște), care s-au dovedit că aparțin diferitor specii de animale deosebite de cele contemporane, care prezentau niște forme exotice, dar au dispărut sau semenii lor viețuiesc în prezent în alte regiuni foarte îndepărtate. Astăzi aceste resturi formează zăcământul fosilifer de la Văleni. Componentele faunistice, cel formează zăcământul, au fost găsite la diferite adâncimi

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

din profilul aflorimentului la diferite nivele stratigrafice, adică au diferită vârstă. Structura zăcământului: argile și nisipuri limanice și deltaice, prundiș și nisip de terasă, luturi loessoide. Nu avem depozite marine, doar se vehiculează. Cea mai mare valoare științifică o are punctul fosilifer din aluviunile atribuite la terasa a VII-a Prutului. Depozitele respective stau la baza versanților. Vârsta – 4,8–3 milioane de ani în urmă, înaintea erei noastre. Au fost găsite resturi scheletice de mamifere mari și mici (rozătoare în special), cochilii de moluște, în baza cărora a fost găsit un complex faunistic nou din zonă – Complexul faunistic Moldovian, devenit un reper stratigrafic de importanță internațională. Este o faună de tranziție de la fauna cu Hiparion (strămoșii cailor) spre alt Complex numit Tamani.

Complexul faunistic Moldovian

Dintre mamiferele mari, resturi care aparțin unei specii de cămile, sunt caracteristice complexului dat. Cea mai mare parte a rămășițelor de cămile este limitată la fâșia Mării Negre, un gen de cămile Paracamelus, dispărut deja. Erau mult mai mari decât cămilele moderne:

aveau 3 m lungime, 240 cm înălțime, 800 – 1400 kg în greutate. Au trăit în regiuni de stepă și semi-deșertice. Poșta Republicii Moldova a editat un timbru cu această specie. Un craniu a acestei specii de cămile se păstrează în Muzeul de istorie naturală din Kiev.

Un alt reprezentant din acest complex este o specie de rinocer. Un gen dispărut, originar din nordul Eurasiei, care a trăit în perioada Pleistocenului mijlociu și târziu. Era un tip de rinocer relativ mare, avea două coarne, cântărea peste 3 tone și măsura aproximativ 1,8 – 2 m înălțime și 3,2 – 4 m lungime, având o dimensiune asemănătoare unui rinocer alb.

Un alt punct fosilifer ține de măsele elefantului de sud, de cal Equus și dinți de rozătoare, care reprezintă Complexul Tamani – o faună mai tânără pleistocenului inferior.

Mammuthus meridionalis este un reprezentant al familiei elefanților, care a locuit pe teritoriul Eurasiei și al Americii de Nord. Înălțimea era între 4 și 5 m, lungimea corpului ajungea de la 6 la 7 m și greutatea – 10 tone. Colții găsiți (fildesul) pot ajunge la 4 m. Era un animal de pădure, fără lână, dar cu toate trăsăturile tipice mamuților. Un schelet al lui Mammuthus meridionalis este la Muzeul Național de Istorie Naturală din Paris. Un alt schelet complet poate fi văzut la Muzeul de Stat din Stavropol (Rusia). Singurul schelet complet care se găsește în America de Nord este expus la Denver.

Cal Equus (Allohippus) este un gen dispărut de cal, asemănător zebrei, care a trăit în Pliocenul

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Granițe comune. Soluții comune

târziu-Pleistocenul timpuriu în Europa și în Africa de Nord. Era un reprezentant al spațiilor deschise de tip savană. Înălțimea - 145-155 cm.

În depozite mai tinere, ce reprezintă aluviunile de pietriș amestecat cu nisip din pleistocenul mediu, au fost găsite fragmente de măsele ale Mamutului (Elefantul) de stepă. A fost unul dintre cei mai mari reprezentanți ai elefanților din toate timpurile. Înălțime avea peste 4 m; greutatea - circa 10 tone. Colții la masculi au ajuns la 5 m.

Mamutul a trăit pe teritoriul Eurasiei, dispărut cu mai bine de 300000 de ani în urmă. Locuia în regiuni de stepă și terenuri forestiere. În argilele loesoide din pleistocenul superior au fost găsite o măsea și câteva fragmente de oase ale membrilor care i-au aparținut.

Mamut siberian sau lănos a fost unul dintre cele mai recunoscute mamifere asociate cu perioadele glaciare Euroasia în perioada Pleistocenului superior. A fost un reprezentat tipic al epocii glaciare Wurm, adaptat la friguri. A fost aproape de aceeași mărime ca și elefanții africani actuali. Masculii atingeau la umăr o înălțime de 2,7-3,4 m și cântăreau până la 6 tone. A fost obiect al vânătorilor. Carnea sa era hrană, oasele erau folosite pentru fabricarea de unelte, iar fildeșul, pentru construcția de colibe. A dispărut de pe continentul Euroasiatic cca 10 mii ani în urmă. Fragmente de oase de acest animal au fost găsite în zona Lacului Valea Morilor din Chișinău. Populații izolate au supraviețuit pe unele insule din regiunile nordice - Varngel. Resturi de oase măsele se găsesc în multe muzee.

Care ar fi modul de valorificare a acestor obiecte naturale? Turismul de aventură, fie prin escaladarea dealurilor pe jos fie cu bicicleta pe un traseu amenajat. De pe aceste dealuri se deschide peisajul pitoresc din lunca Prutului. Cei care se interesează de trecutul naturii ar putea realiza în această zonă cercetări. Aceste două obiecte cred eu că reprezintă un potențial pentru crearea unui geoparc.

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

www.viitorul.org

Granițe comune. Soluții comune

Pașaportul călătorului – o broșură despre ghizi de turism și muzeografi din Republica Moldova

Orice călătorie, vizită sau istorie dintr-o localitate sau alta poate deveni mai interesantă și utilă dacă ai la îndemână „Pașaportul Călătorului” – o broșură unde poate fi găsită o listă întreagă de ghizi și muzeografi care sunt activi pe teritoriul Republicii Moldova. De asemenea, aflați și ce muzee puteți vizita în cazul în care v-ați pomenit într-un oraș sau sat din țara noastră, scrie cooltura.info.

Periplul vostru turistic, tot prin intermediul acestui pașaport al călătorului, devine interesant îndată ce contactați ghizii de turism sau voluntarii din acest sector. Datele lor de contact le găsiți în această broșură. Broșura „Pașaportul Călătorului” este realizată de către muzeograful și ghidul de turism Mariana Iurcu din Călărași. Autoarea spune că și-a dorit prin această lucrare să concentreze cât mai multe date și informații despre muzeografi, ghizi, voluntari de turism din Republica Moldova, care activează și promovează turismul prin ghidare și informarea turiștilor străini și băștinași.

Mariana Iurcu, autoarea broșurii

Mariana Iurcu spune că broșura a apărut în urma călătoriilor sale și a prietenilor săi pe parcursul anului 2022, când s-a ciocnit cu problema că nu există o listă de ghizi, muzeografi în spațiul online, și anume ghizi din nordul și sudul Moldovei, pentru că, cei de la centru, ei sunt și lucrează fie pentru ei, fie pentru agențiile de turism. De asemenea, autoarea broșurii mai spune că această broșură a apărut din dorința de a continua proiectul museuminfotur.

„Se știe că unele muzee din țară au devenit și centre de informare turistică, dar sunt puțin cunoscute. La fel, dorința mea cea mai mare este să vad toate muzeele din țară centre de informare turistică și astfel să transformăm turismul care există din țară în unul de cultură. Căci cine dacă nu ghizii, muzeografii sunt acei oameni care știu cel mai bine ce obiective turistice de interes național au în localitatea lor? Iar turistul doar să se informeze și să călătorească. Astfel, a apărut ideea că turistului trebuie să-i prezinti mai multe oferte, oportunități pentru a călători și a cunoaște țara. Ori aceasta broșură se vrea să fie un ghid pentru călător. Dacă alegi să mergi la Nord, acolo este ghidul Angela Boian care mai bine ca ea nimeni nu știe ce obiective sunt și care merită a fi puse în valoare. Ori la Sud, Centru și așa mai departe”.

Mariana Iurcu spune că-și dorește ca această broșură să motiveze și alți ghizi, muzeografi să realizeze câte un pliant în care fiecare raion să

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitate exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

www.viitorul.org

Granițe comune. Soluții comune

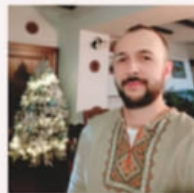
aibă incluse date, informații, obiective turistice din zona lor. Să fie prin toate muzeele din localități și să fie pus accentul pe aceste muzee, și pe obiectivele turistice din zonă.

„Și mai ales, îmi doresc, că acest pașaport al călătorului, care ușor încapă în buzunar, să fie răsfoit și contactat ghidul din zonă și să își preconizeze ușor traseul. Căci în era digitală unde apar peste noapte diferite platforme inteligente de ghidare, să-și găsească locul și ghidul care a învățat și muncește în domeniu. Încă să apelăm la acești ghizi, muzeografi care îți vor povesti și însoți prin acele poteci, defilee, pensiuni care nu sunt foarte cunoscute și promovate pe scară largă. Dar, ghidul te va duce, căci ghidul este și un bun psiholog și vede de ce tip de traseu ai nevoie, de autenticitate, de experiențe și mai ales de comunicare. Să nu lăsăm izolarea și era digitalizării să ne fure acele experiențele și comunicările interumane care sunt pe cale de dispariție”, a spus muzeografa.

Broșura este un prim pas pentru conexiuni între actanții sectorului turistic din Republica Moldova și poate fi găsită în muzee, Centrele de Informare Turistică, agențiile de turism din țară.

Apariția „Pașaportului Călătorului” a fost posibilă grație susținerii Ministerului Culturii, Agenției de Investiții Moldova, Centrului de Informare Turistică din Călărași. De asemenea, partenerii proiectului sunt Călătorii cu Gust și City Tour Travel Agency.

GHIZII/MUZEOGRAFI/PROMOTORII TURISMULUI

VICTOR GAIDEEC

Bălți

Obiective recomandate locale:

- Biserica „Sf. Gheorghe iluministul Armeniei”;
- Reședința Episcopală;
- Catedrala episcopală „Sf. Împărați Constantin și Elena”;
- Catedrala „Sf. Nicolae”

Jurnalist, ghid de turism

Limbile vorbite: rusă

Date de contact: 060114511
gaideec.via@gmail.comZona/Spațiul de ghidare:
mun. Bălți**CĂTĂLINA PLINSCHI**

Telenesti

Obiective turistice recomandate:

- Dealul Răcătău;
- Peisajele spre Milești, Bălănești;
- Rezervația „Prutul de Jos”;
- Defileul Trinca;
- Rezervația peisagistică Fetești;

Istoric. Specialist în turism sustenabil la ANTRIM. Ghid de turism amator.

Limbile vorbite: română, rusă, engleză

Date de contact: 068732493
plinschi112@gmail.comZona/Spațiul de ghidare:
Republica Moldova**NICOLAI CHIRNEV**

Găgăuzia, bulgar după naționalitate cu localitate de baștină - orașul Tvardița

Obiective recomandate locale:

- Podul din Rezina;
- Buncărul din Olșcani;
- Gara din Basarabesca;
- Moara de vânt din Beșalma;
- Centrul istoric al orașului Tighina (Bender).

Ghid de Turism Național din 2016

Limbi vorbite: română, rusă, bulgară, engleză

Date de contact: 060309194
nicolai.chirnev@gmail.comZona/Spațiul de ghidare:
orașele Tiraspol și Bender

captură broșură

Muzeele din Republica Moldova

MUZEUL „CASA PĂRINTEASCĂ”,

S. PALANCA, CĂLĂRAȘI

Tatiana POPA
(0 244) 73175; 069457399
casa.parintesc@gmail.com**MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE,**

S. HOGINEȘTI, CĂLĂRAȘI

Tudor ROȘCA
(0 244) 67645**MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE,**

S. BRAVICEA, CĂLĂRAȘI

Ludmila ȚĂRNĂ
(0 244) 34366**MUZEUL SATULUI SELEMET, CIMIȘLIA**

Elena TELEVCA

(0 241) 22648 (secția culturală);
(0 241) 39283; școala muzicală,
resp. Larisa Grădinaru
culturacimislia@mail.ru**MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE,**

CRIULENI

Nina GALĂȚAN
(0 248) 22648
galatann@gmail.com**MUZEUL GĂGĂUZESC REGIONAL DE**

ISTORIE ȘI STUDIEREA ȚINUTULUI,

COMRAT

Vladislav MARINOV
(0 298) 22694; 067477330
comrat.muzei@yandex.ru**MUZEUL NAȚIONAL GĂGĂUZ**

DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE

„D. CARA - CIOBANU”

MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE,

S. SOFIA, DROCHIA

Alexandra NELIPOVȘCHI
(0 252) 30994; 069033222**MUZEUL DE ISTORIE, ETNOGRAFIE ȘI**

ARTĂ, OR. DROCHIA

Svetlana PÎNTEA, muzeograf
078985108; 069984033
postovan.dumitru2@gmail.com**MUZEUL DE STUDIERE A ȚINUTULUI,**

S. PELINIA, DROCHIA

Svetlana GUREANU
(0 252) 58248; 069029601**MUZEUL ȚINUTULUI EDINET**

Galina MOSORIC

(0 246) 22233; 069690700

MUZEUL RAIONAL DE ISTORIE ȘI

ETNOGRAFIE „LAZĂR DUBINOVȘCHI”,

FĂLEȘTI (3 FILIALE)

Rodica RAILEANU
(0 259) 24192**MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE,**

FLOREȘTI

Elidia MURAFĂ
(0 250) 26168**MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE,**

S. CAJBA, GLODENI

Emilia STATI
(0 249) 52496**MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE,**

S. CAJBA, GLODENI

Granițe comune. Soluții comune

La Cahul a fost lansat proiectul „Creșterea competitivității turistice în zona Clusterului turistic VIA Cahul”

La 20 ianuarie 2023, în incinta Consiliului Raional Cahul, s-a desfășurat conferința de lansare a proiectului „Creșterea competitivității turistice în zona Clusterului turistic VIA Cahul”, la care au participat vicepreședintele raionului, Tatiana Seredenco, managerul Clusterului turistic VIA Cahul, Silvia Știrbeț, membrii Clusterului turistic, reprezentanți ai businessului, autorităților publice locale, instituții de cercetare, dezvoltare, inovare, instituții catalizatoare etc.

În cadrul evenimentului s-a discutat despre implicarea agenților economici în implementarea intervențiilor, și etapele acțiunii de realizare a acestui proiect. Astfel, Planul de dezvoltare a Clusterului pe perioada 2022-2027 are următoarele obiective principale:

- Dezvoltarea infrastructurii turistice publice și private a serviciilor de tranzit și îmbunătățirea accesului la obiectivele turistice din regiune;
- Construirea unei platforme pentru vizionarea obiectivelor turistice;
- Dezvoltarea turismului verde în regiunea Clusterului VIA Cahul;
- Promovarea economiei circulare în turism;
- Promovarea schemelor de sprijin și de consolidare a capacităților în sectorul turismului în rândul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri);
- Asigurarea schimbului de bune practici la nivel regional și internațional pentru dezvoltarea de afaceri durabile;
- Vizibilitate și promovare.

Printre activitățile planificate se numără construirea unei platforme pentru vizionarea obiectivelor turistice, de ex. Lacul Beleu și Rezervația „Prutul de Jos” din Slobozia Mare; instalarea a 40 de semne rutiere; construirea unei platforme panoramice de vizionare a Rezervației „Prutul de Jos”; instalarea a două binocluri/lunete panoramice în zona de belvedere; procurarea vitrinelor pliante/mobile și achiziția de echipamente și bunuri pentru 16 operatori turistici.

Proiectul finanțat de către Uniunea Europeană, prin Programul EU4Moldova: regiuni cheie, are ca scop promovarea și susținerea spiritului de cooperare între companiile din zonele urbane și rurale ale Clusterului, prin crearea de noi locuri de muncă și implementarea unor idei inovatoare.

evenimentul de lansare a proiectului

Project funded by
EUROPEAN UNION

Această publicație a fost produsă cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului BSB-817 și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

